

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

En hyllning till Villa Lante – och Italiens befriare

Braskén, Kasper

Published in:
Åbo Underrättelser

Published: 13/02/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Braskén, K. (2023). En hyllning till Villa Lante – och Italiens befriare. *Åbo Underrättelser*.
<https://abounderrattelser.fi/en-hyllning-till-villa-lante-och-italiens-befriare/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

En hyllning till Villa Lante – och Italiens befriare

Kasper Braskén 13.02.2023 05:00

Jag hade nyligen privilegiet att tillbringa tre veckor på Finlands Rominstituts forskarresidens. Institutet är beläget i den imponerande renässansvillan Villa Lante på kullen Gianicolo, mellan stadsdelen Trastevere och Vatikanen i centrala Rom.

Sedan Villa Lantes öppning för finländska forskare år 1954 har institutet erbjudit en unik arbetsmiljö och gemenskap för finländska kulturarbetare, konstnärer och forskare. Bland residensgästerna under min vistelse fanns både studenter, forskare, konstnärer och fackboksförfattare.

De flesta söker sig tillbaka till romarrikets historia, arkitekturen och konsten i ”den eviga staden”. Jag var ute efter en helt annan historisk period: ”Era Fascista”. (Ja, de italienska fascisterna lanserade sin egen tidräkning med marschen till Rom 1922 som nollpunkt).

Men jag var inte i Rom för att forska om den fascistiska diktaturen, utan om det antifascistiska motståndet. I Rom med omnejd finns en uppsjö av historiska platser som anknyter till antifascismens historia. Idag har de inte enbart lokal eller nationell relevans, utan de har blivit en del av en globala antifascistisk berättelse.

Bland stadens viktigaste antifascistiska minnesplatser kan räknas det f.d. nazisthögkvarteret på via Tasso. År 1955 förvandlades byggnaden till "Museo storico della Liberazione" – muséet för Roms och Italiens befrielse från fascismen och nazismen. Platsen berättar om motståndsrörelsen och de ca 2000 män och kvinnor som fängslades där under andra världskrigets sista år. Flera av dem fick sätta livet till, efter utdragna förhör, isolering och tortyr.

Vid närliggande via Rasella hittas gamla höghus med skotthål i väggarna. De kom till då tyska nazister var på march genom staden och attackerades av de italienska antifascistiska partisanerna den 23 mars 1944. Sammanlagt 33 nazister dödades i den smala gränden. Då nazisterna inte visste varifrån attacken kom, sköt de vilt omkring i alla riktningar. I en ursinnig hämndaktion avrättades 10 italienare för varje död nazist, sammanlagt 335 personer. I närheten av katakomberna i San Callisto hittas idag en rörande minnesplats och mausoleum som hedrar de avrättade martyrerna.

I år är det 80 år sedan de allierade möttes i Casablanca för att besluta om att anfälla det italienska fastlandet från Nordafrika. I juli 1943 landade de allierade trupperna i Sicilien. Följande juni var Rom befriad.

I och med att dagen-D och landstigningen i Normandie ägde rum bara två dagar efteråt har Roms befrielse delvis fallit i glömska. För den internationella fascismen – även för den finländska fascismen och högeraktivismen – hade Rom utgjort världens centrum under 1920-talet.

Därmed var Roms befrielse från fascismen och nazismen en ytterst symbolisk seger för de allierade och för hela Europa.

Under min tid i Rom gjorde jag ett även ett besök till kuststaden Anzio. Där landsteg de allierade i januari 1944 i en överraskningsmanöver bakom den dåvarande tysk-italienska försvarslinjen. Minnen och monument från de hårda striderna finns överallt längs med kusten.

I närliggande staden Nettuno finns en högtidlig amerikansk militärbegravningsplats. Här finns 7860 amerikanska soldater begravda, inklusive 25 brödrapar. Av gravarna är 122 försedda med davidsstjärnan och 7738 med vita kors. Alla tillverkade av vitaste marmor.

Dessa unga människoliv offrade sig själva för att befria Europa; och de är bara en liten del av alla de soldater och partisaner som aldrig fick återvända till sina hem och familjer. Man kan inte bli annat än ödmjuk inför synen av de otaliga gravarna, som påminner oss om att fortsättningsvis komma ihåg och hylla de som kämpade för Italiens och Europas befrielse.

Kasper Braskén

Historiker, Åbo Akademi